

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

На правах р

Закоморна Ніна Іванівна

НАУКОВО - ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ
ФІНАНСОВОГО СТАНОВИЩА ПІДПРИЄМСТВА

Спеціальність: 08.04.01 - Фінанси підприємств

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття вченого ступеня
кандидата економічних наук

Суми - 1996

Дисертація є рукописом

Робота виконана на кафедрі фінансів Сумського державного університету

Науковий керівник: - кандидат економічних наук,
доцент

Кашенко Ольга Леонідівна

Офіційні опоненти: - академік Академії економічних наук України

доктор економічних наук,

професор

Міщенко Володимир Іванович

- кандидат економічних наук

Бойко Володимир Олександрович

Провідна організація - Державний науково-дослідний інститут інформації та моделювання економіки Національного агентства з питань інформатизації при

Президенті України

Захист відбудеться "1" березня 1996 р. о 15⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К.22.01.04 при Сумському державному університеті, ауд. М 410

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Сумського державного університету.

Автореферат розіслано "31" січня 1996 р

Вчений секретар спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук

ЛННБ ім. В. Стефаніка
України

О.О. Несветов

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

1.1. Актуальність дослідження. Перехід економіки України на ринкові відносини, роздержавлення власності та її приватизація, розрив економічних зв'язків породжують коло фінансових проблем, що постають перед самостійними господарськими одиницями в умовах конкуренції.

Підприємства країни на даний момент переживають значну економічну кризу. Достатньо сказати, що з 244 промислових підприємств Сумської області більше половини знаходяться у хиткому фінансовому становищі, ряд з них є і зовсім збитковими.

Невтручання держави у господарчі справи підприємств змушує останні самостійно шукати шляхи і методи удосконалення своєї діяльності з метою не тільки адаптації до ринкових умов, але й забезпечення подальшого нарощування промислового потенціалу.

Однією із умов успішної підприємницької діяльності є правильне прийняття рішень про фінансову стратегію, яка стосується не тільки можливостей розширення ринку збуту, але й встановлення взаємовигідних відносин між існуючими і потенційними партнерами. Разом з тим, невизначеність наслідків інфляції, з одного боку, і як результат - відсутність довгострокового кредитування, з іншого, примушують підприємства далеко не кращим чином формувати структуру коштів та джерел їх надходження. Тому як одне з рішень фінансових проблем промислового виробництва і можливостей розширення відтворення є визначення фінансової стійкості підприємства, розробка методичних рекомендацій для оцінки його фінансового становища.

1.2. Мета дослідження: розробка науково-методичних та практичних підходів з визначення фінансової стратегії, а також оцінки фінансового становища промислових підприємств з урахуванням особливостей економіки України.

1.3. Завдання дослідження :

- визначити поняття категорій "фінансова стратегія" та "фінансове становище" підприємства ;
- провести аналіз існуючих підходів оцінки фінансового становища підприємства (ФСП) ;
- дослідити та обґрунтувати вплив різних факторів на фінансове становище підприємства;
- провести аналіз структурних складових коштів підприємства та їх фінансових джерел;
- розробити та систематизувати показники оцінки фінансового становища підприємства;
- визначити порогові значення показників оцінки;
- сформуванати інформаційну базу для оцінки фінансового становища підприємства;
- провести комплекс експериментальних розрахунків з оцінки ФСП;
- розробити практичні рекомендації для поліпшення фінансового становища промислових підприємств.

1.4. Предмет дослідження : фінансові відносини у сфері виробництва між суб'єктами господарської діяльності та фінансовими інститутами.

1.5. Об'єкт дослідження : промислові підприємства України різних форм власності в умовах перехідного періоду до ринкових відносин .

1.6. Методологія та методика дослідження. Теоретичною та методологічною базами дослідження є теорія економічного аналізу та системний підхід, викладені у працях Шеремета А., Рибіна В., Бернгольца С., Маргуліса А., Баканова М., Каракоза І., Єрмоловича Л., Мухіна А., Сироежина І., Квовеша П., Берталанфі., Міллера И., Аоффа Р., Поспелова Г., Саркіяна С., Голованова Л., Верещагіна І., Кліманда Д., Блаунберга І.; теоретичні і прикладні дослідження в області оцінки фінансового становища викладені у працях Вартанова А., Вериги Ю., Безруких П., Заруби О., Малич В., Балабанова І., Сухової Л., Ігнатової О., Гаврилова В., Лаврушина О.

Використовувались системний підхід, абстрактно-логічний, розрахунково-аналітичний, балансовий, економіко-статистичний методи, а також метод оптимізації планових рішень.

Дослідження ґрунтувались на законодавчій та нормативній базах, звітах та статистичних даних промислових підприємств, звітності обласного управління статистики Сумської області, а також даних, які наведені у вітчизняній та зарубіжній літературі.

1.7. Наукова новизна результатів досліджень полягає у тому, що:

- досліджені категорії "фінансова стратегія" та "фінансове становище" підприємства;
- визначені фактори впливу на ФСП і вперше встановлені їх значення;
- сформована система показників, яка відображає фінансове становище промислових підприємств в ринкових умовах;
- проведено комплекс розрахунків порогових значень показників фінансового становища підприємства та дане їх обґрунтування;
- визначені основні елементи інформаційного забезпечення оцінки та вперше розроблена форма аналітичного балансу промислового підприємства;
- розроблені методичні рекомендації для оцінки фінансового становища підприємства;
- проведений комплекс експериментальних розрахунків, а також наведені рекомендації з формування фінансової стратегії промислових підприємств.

1.8. Практичне значення роботи полягає в тому, що в ній сформована комплексна система показників фінансового становища підприємства, обґрунтовані методи їх визначення, встановлені порогові значення показників стосовно умов України, а також розроблена загальна структура коштів промислових підприємств та джерел їх надходження. Ці положення узагальнені і представлені у вигляді методичних

рекомендацій для оцінки фінансового становища підприємства. Розроблені рекомендації можуть бути практично застосовані як на рівні промислових підприємств України з метою вироблення своєї фінансової стратегії, так і на рівні регіонів при управлінні фінансовими ресурсами, в тому числі і в сфері природокористування.

Результати досліджень знайшли відображення при виконанні науково-дослідних тем, в рамках аналізу фінансової стійкості ряду промислових підприємств Донецької, Полтавської та Сумської областей, а також при виконанні бюджетних тем "Розробити модель фінансово-кредитної системи регіонального природокористування" (№ держ. рег. 01940008843); "Розробити модель індикативного планування охорони природи та раціонального використання природних ресурсів в Україні" (№ держ. рег. 01940008284) за замовленням Міністерства освіти України.

Тема досліджень включена до плану науково-дослідних робіт Сумського державного університету і є теоретичним узагальненням НДР кафедри фінансів.

1.9. Впровадження результатів дослідження та апробація роботи. Результати досліджень передані Міністерству економіки України, Комісії Верховної Ради України з питань екологічної політики, науково - дослідним організаціям, промисловим підприємствам, виконавчим комітетам ряду міст Донецької, Полтавської, Сумської областей, використовуються у навчальному процесі. Основні положення і результати досліджень доповідались на конференціях: Республіканська науково - практична конференція "Механізм управління природокористуванням" (Суми, 1993), Міжнародна науково - практична конференція "Управління природокористуванням у регіоні" (Суми, 1994).

Матеріали досліджень використовувались при розробці проекту методичних рекомендацій для оцінки фінансового становища підприємств.

1.10. Структура та зміст роботи. Дисертація містить вступ, три розділи, висновки, перелік використаної літератури та додатки.

У вступі обґрунтовується актуальність дослідження, сформульовані мета та завдання, охарактеризовані наукова новизна та практичне значення одержаних результатів.

У першому розділі "Фінансове становище підприємства та проблеми його оцінки" досліджені та обґрунтовані категорії "фінансова стратегія" та "фінансове становище" підприємства. Проведений аналіз існуючих зарубіжних та вітчизняних методів і показників, які використовуються для оцінки фінансового становища підприємства, виявлена необхідність і можливість їх адаптації в умовах розвитку економіки України.

У другому розділі "Розробка алгоритму оцінки фінансового становища підприємства" виконаний аналіз і структуризація факторів впливу на фінансове становище підприємства, визначені і обґрунтовані критеріальні показники та зроблено їх вибір. На основі проведеного багатофакторного аналізу виявлено залежність результативної ознаки (прибутку) від факторів впливу, розроблені порогові значення показників оцінки фінансового становища підприємства. Розглянутий порядок створення інформаційної бази на основі аналітичного балансу, а також розроблені методичні основи оцінки фінансового становища підприємства.

У третьому розділі "Формування системи показників оцінки фінансового становища підприємства та їх використання" встановлений взаємозв'язок структури коштів підприємства та їх джерел з фінансовим становищем підприємства, визначено вплив змін структури коштів та їх джерел на ФСП. Даються рекомендації для оптимізації структури коштів та їх джерел фінансовими методами планування для прийняття управлінських рішень на промислових підприємствах. Проведений комплекс експериментальних розрахунків, котрі апробовані на ряді промислових підприємств.

У висновках даються пропозиції, які містять стислу характеристику результатів дослідження, рекомендації щодо їх впровадження.

1.11. Публікації. За результатами проведених досліджень опубліковано 6 робіт загальним обсягом 3 друк. арк.

2. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ

2.1. Розглядаючи фінанси як сукупність економічних відносин, що пов'язані зі створенням, розподілом, використанням грошових коштів, ми підходимо до того, що "фінансове становище" підприємства - це якісна характеристика наявності ресурсів та раціональності їх використання, котра визначається відносними показниками фінансової діяльності. Таким чином, під "фінансовим становищем" підприємства ми розуміємо забезпеченість порядкуючого суб'єкта власними та позиковими коштами та ефективність їх використання у своєму обороті при економічних відносинах, що склалися. З цієї точки зору "фінансова стратегія" буде розглядатися як направленість дій підприємства по перерозподілу коштів, які поступають у його розпорядження. Дані визначення, на наш погляд, будуть зумовлювати ті завдання, які постають перед підприємством як основною господарською ланкою економічної системи країни.

Економічні відносини, які складаються у процесі виробництва, припускають наявність зв'язків підприємства з багатьма фінансовими інститутами, які необхідно враховувати при прийнятті управлінських рішень. Актуальною стає проблема оцінки фінансового становища наявних та потенційних партнерів - промислових підприємств. Рішенням цієї проблеми на цей час в Україні займаються банки, які мають для цього особисті специфічні методичні розробки з оцінки фінансового становища і оцінюють фінансовий стан своїх клієнтів з метою зниження ризику непогашення кредиту. Ризик при цьому зводиться до мінімуму, особливо в умовах інфляції, і обертається завищенням нормативу на показники фінансового становища. В зв'язку з цим багато підприємств втрачають можливість отримання кредиту. Подальша їх фінансова стратегія полягає у прагненні створити додаткові виробничі запаси, що, у свою чергу, призводить до диспропорцій у складі

коштів підприємства та джерел їх надходження. У багатьох випадках результатом такої фінансової політики є не виправдане скорочення виробництва.

2.2. Фінансове становище підприємства розглядається як результат впливу внутрішніх і зовнішніх факторів на фінансову систему, що склалася. Мета розвитку такої системи - оптимальний перерозподіл фінансових ресурсів для забезпечення безперервності виробничого процесу та можливості розширеного відтворення. У даній роботі пропонується оцінку фінансового становища підприємства проводити за чотирьома напрямками: фінансовою стійкістю, платоспроможністю, ефективністю діяльності та за економічним потенціалом.

Фінансова стійкість підприємства припускає таку організацію фінансового обігу, при якій можливі вимушені зміни в перерозподілі коштів мало вплинуть на фінансову стратегію підприємства.

Платоспроможність підприємства визначає його можливості швидко і в термін розраховуватись зі своїми борговими зобов'язаннями, не допускаючи не виправданих дебіторської та кредиторської заборгованностей.

Ефективність діяльності підприємства полягає в отриманні максимального результату від діяльності господарюючого суб'єкта при найбільш повному використанні його фінансових ресурсів.

Економічний потенціал характеризує стабільність роботи підприємства, здатність до розширеного виробництва та найбільш раціональне використання коштів.

Розглядаючи прибуток як найважливіший показник діяльності господарюючого суб'єкта, ми виходимо з припущення, що саме величина прибутку, в першу чергу, впливає на організацію фінансових потоків на підприємстві. Обсяг реалізованої продукції, а звідси і величина прибутку, в значній мірі залежить від складу та структури коштів підприємства та їх джерел. У свою чергу, величина отриманого прибутку чинить зворотний вплив на процеси їх формування. З цієї точки зору підприємство розглядається нами як замкнена

фінансова система зі зворотним зв'язком. Для аналізу такої системи необхідно розімкнути зв'язки, тобто вилучити один або декілька факторів впливу, які являють собою замикаючі ланки. Виключення замикаючих ланок, на наш погляд, акт необхідний, оскільки усуваються дублюючі показники, а в деяких випадках - суперечні висновки. У даній роботі розглядаються сім факторів з найбільш вагомим впливом на фінансове становище підприємства: оборотні активи, а у їх складі - запаси товарно-матеріальних цінностей та дебіторська заборгованість, джерела власних коштів, кредиторська заборгованість за короткостроковими зобов'язаннями, обсяг реалізованої продукції та отриманий прибуток від її реалізації (рис. 1).

2.3. Фінансова політика підприємства в умовах господарської самостійності повинна виходити з розробки власної фінансової стратегії, якій повинно бути підпорядковане подальше прийняття рішень. Передумовою цього є оцінка фінансового становища підприємства, яка базується на основі ряду показників.

З існуючої в літературних джерелах кількості показників у роботі нами прийняті та обгрунтовані наступні показники для оцінки фінансового становища підприємства (табл. 1):

- коефіцієнт маневрування, який показує частину власних джерел коштів у господарчому обігу;
- коефіцієнт співвідношення оборотного капіталу, який показує перевищення оборотних активів над короткостроковими зобов'язаннями;
- чистий оборотний капітал, який виражає абсолютну величину "власних" оборотних коштів;
- коефіцієнт ліквідності, який характеризує можливість підприємства до швидкої сплати своїх боргів;
- коефіцієнт абсолютної ліквідності, який показує можливість погашення боргів на даний час;
- коефіцієнт обороту оборотних активів, який показує скільки разів за звітний період оновлюються оборотні кошти;
- коефіцієнт ефективності використання фінансових ресурсів, який визначає проміжок часу, за який отриманий прибуток може компенсувати вартість майна підприємства;

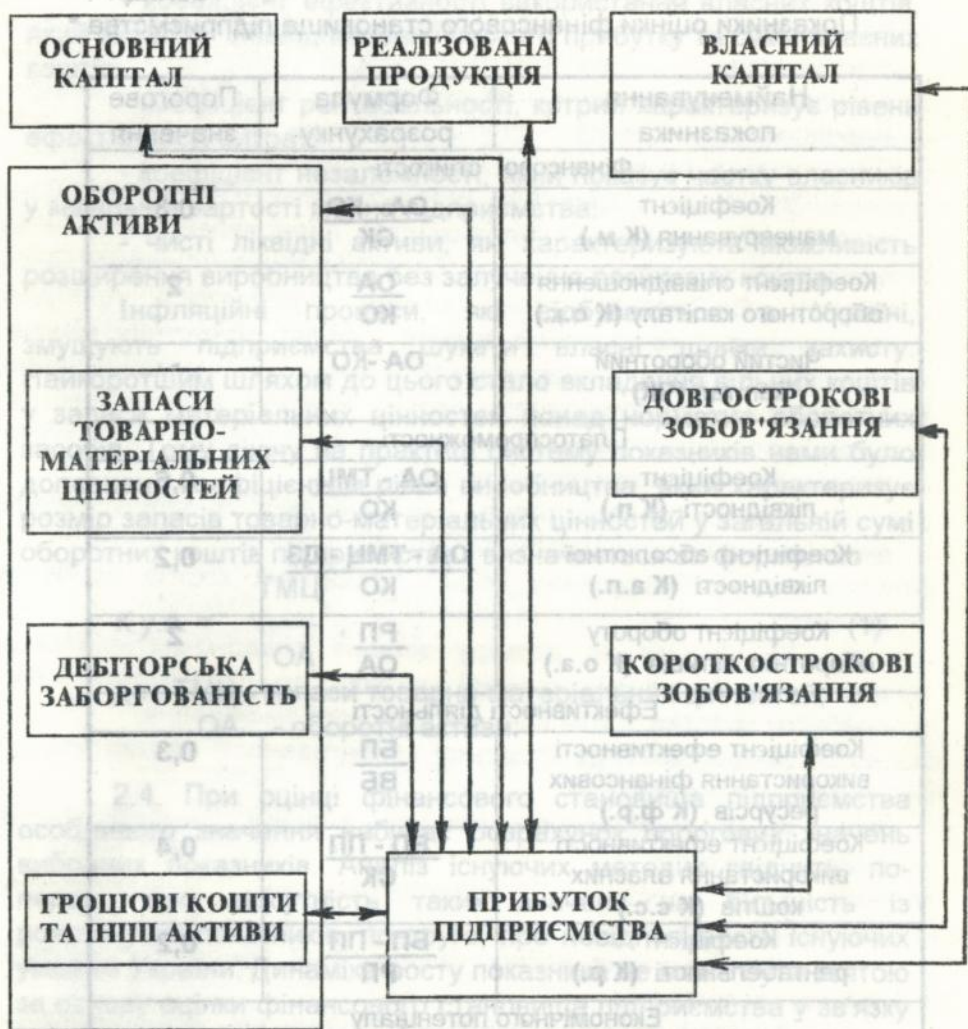

Рис. 1. Фактори впливу на фінансове становище підприємства

Таблиця 1

Показники оцінки фінансового становища підприємства *

Найменування показника	Формула розрахунку	Порогове значення
Фінансової стійкості		
Коефіцієнт маневрування (К м.)	$\frac{OA - KO}{СК}$	0,3
Коефіцієнт співвідношення оборотного капіталу (К о.к.)	$\frac{OA}{KO}$	2
Чистий оборотний капітал (ЧК)	OA - KO	-
Платоспроможності		
Коефіцієнт ліквідності (К л.)	$\frac{OA - ТМЦ}{КО}$	0,6
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (К а.л.)	$\frac{OA - ТМЦ - ДЗ}{КО}$	0,2
Коефіцієнт обороту оборотних активів (К о.а.)	$\frac{РП}{OA}$	2
Ефективності діяльності		
Коефіцієнт ефективності використання фінансових ресурсів (К ф.р.)	$\frac{БП}{ВБ}$	0,3
Коефіцієнт ефективності використання власних коштів (К с.с.)	$\frac{БП - ПП}{СК}$	0,4
Коефіцієнт рентабельності (К р.)	$\frac{БП - ПП}{РП}$	0,2
Економічного потенціалу		
Коефіцієнт незалежності (К н.)	$\frac{СК}{ВБ}$	0,6
Коефіцієнт рівня виробництва (К у.п.)	$\frac{ТМЦ}{OA}$	0,6 - 0,7
Чисті ліквідні активи (ЧА)	OA - ТМЦ - КО	-

- коефіцієнт ефективності використання власних коштів, який виявляє співвідношення чистого прибутку та суми власних коштів;

- коефіцієнт рентабельності, котрий характеризує рівень ефективності витрат;

- коефіцієнт незалежності, який показує частку власників у загальній вартості майна підприємства;

- чисті ліквідні активи, які характеризують можливість розширення виробництва без залучення позикових коштів.

Інфляційні процеси, які відбуваються в Україні, змушують підприємства шукати власні шляхи захисту. Найкоротшим шляхом до цього стало вкладання вільних коштів у запаси матеріальних цінностей понад норматив оборотних засобів. Тому діючи на практиці систему показників нами було доповнено коефіцієнтом рівня виробництва, який характеризує розмір запасів товарно-матеріальних цінностей у загальній сумі оборотних коштів підприємства і визначається за формулою

$$K_{у.п.} = \frac{TMЦ}{OA}, \quad (1)$$

де : TMЦ - запаси товарно-матеріальних цінностей;

OA - оборотні активи.

2.4. При оцінці фінансового становища підприємства особливого значення набуває розрахунок порогових значень вибраних показників. Аналіз існуючих методик свідчить, по-перше, про відсутність таких значень на більшість із розглянутих показників, по-друге, про невідповідність існуючих умовам України. Динаміка росту показника не може бути взятою за основу оцінки фінансового становища підприємства у зв'язку з відсутністю єдиної бази для порівняння. У цьому випадку будь-які рекомендації для поліпшення фінансового становища

*в табл.1 - OA - оборотні активи; KO - короткострокові зобов'язання; СК - власний капітал; TMЦ - запаси товарно-матеріальних цінностей; ДЗ - дебіторська заборгованість; РП - реалізована продукція; ВБ - валюта балансу; БП - балансовий прибуток; ПП-першочергові платежі з прибутку .

не мають аргументації і можуть бути розроблені лише за допомогою експертних оцінок. Порівняння показників підприємства, яке розглядається, з іншим підприємством зумовлює знаходження еталону. У будь-якому випадку знаходження шляхів стабілізації фінансового становища підприємства вимагає додаткових досліджень.

У зв'язку з цим для обґрунтування показників оцінки фінансового становища підприємства нами запропонована та практично перевірена модель багатофакторного регресійного аналізу. Як результативна ознака розглядався прибуток підприємства, як фактори впливу - обсяг оборотних коштів, розмір запасів товарно-матеріальних цінностей, сума дебіторської заборгованості, розмір власних джерел коштів, сума короткострокової кредиторської заборгованості та обсяг реалізованої підприємством продукції.

Апріорі припускалося, що наведені фактори будуть впливати на величину прибутку таким чином :

- 1) із збільшенням обсягу оборотних коштів прибуток зростає;
- 2) збільшення розміру запасів товарно-матеріальних цінностей справляє двоякий вплив: до відповідної межі прибуток зростає, потім відбувається його зменшення;
- 3) зростання дебіторської заборгованості призводить до зменшення прибутку;
- 4) із збільшенням розміру власних джерел коштів прибуток зростає;
- 5) зростання короткострокової кредиторської заборгованості веде до зменшення прибутку;
- 6) збільшення обсягу реалізованої продукції зумовлює зростання прибутку.

З метою перевірки апріорних припущень та пов'язування впливу окремих факторів у цілісну систему, нами побудовано рівняння регресії, при використанні стандартних програм регресійного аналізу для ЕОМ. Побудові рівняння передували збір та обробка інформації на 35 промислових підприємствах.

У результаті математичних обчислень була отримана лінійна модель з 6 факторами впливу виду:

$$Y = 0,11 + 0,615 X_1 - 0,855 X_2 - 0,095 X_3 + 0,092 X_4 - 0,408 X_5 + 0,239 X_6, \quad (2)$$

де: Y , X_1 , X_2 , X_3 , X_4 , X_5 , X_6 - відповідно питома вага балансового прибутку, оборотних коштів, запасів товарно-матеріальних цінностей, дебіторської заборгованості, власних джерел коштів, короткострокової кредиторської заборгованості та реалізованої продукції в загальній сумі коштів підприємства.

Аналіз моделі підтверджує відповідність отриманого напрямку дії факторів з апіорними їх припущеннями, наведеними вище. При заданні різних значень результативної ознаки була розв'язана задача оптимізації функції відгуку методом лінійного програмування. Отримані результати та їх аналіз дозволяють стверджувати, що фінансове становище промислових підприємств України може бути стабільним, якщо величина прибутку підприємства перевищує третину обсягу коштів, які знаходяться у розпорядженні підприємства.

У результаті розрахунків на ЕОМ були отримані наступні критичні значення факторів :

$$X_1 = 0,43; X_2 = 0,31; X_3 = 0,09; X_4 = 0,61; X_5 = 0,22; X_6 = 1$$

На основі отриманих результатів визначені порогові значення показників при критичних значеннях факторів, які наведені в табл. 1.

2.5. Оцінка фінансового становища підприємства спирається на відповідну інформаційну базу. Форми бухгалтерської звітності, що існують, не можуть бути використані для оцінки у зв'язку з високим рівнем агрегації інформації, яка використовується для прийняття управлінських рішень. Тому виникла необхідність розробити іншу форму бухгалтерського балансу, яка може бути використана на рівні підприємства для оцінки його фінансового становища. Такою формою, на наш погляд, може виступати аналітичний баланс. У роботі розроблений аналітичний баланс на основі перетворення існуючого балансу підприємства (форма № 1) і наведена його форма.

Методично оцінка фінансового становища підприємства являє собою розрахунок показників оцінки за наведеними алгоритмами та порівняння їх з пороговими значеннями. Такий підхід, на наш погляд, дає можливість виявляти дефіцит фінансових ресурсів, а також знаходити оптимальне співвідношення джерел фінансування. Як результат узагальнення теоретичних розробок та експериментальних розрахунків у роботі наведені методичні рекомендації для оцінки фінансового становища підприємства.

Оцінку фінансового становища підприємства і розробку заходів з його поліпшення пропонується проводити у чотири етапи.

На першому етапі на основі отриманих даних складається аналітичний баланс та визначаються вихідні дані для розрахунку показників.

Другий етап - розрахунок показників оцінки фінансового становища та порівняння їх з пороговими значеннями. При цьому робляться висновки про фінансову стійкість, платоспроможність, ефективність діяльності та економічний потенціал промислового підприємства. Враховуючи індивідуальні особливості фінансової політики підприємства, ці висновки можуть бути зроблені як за окремими напрямками оцінки, так і в цілому.

На третьому етапі на основі отриманих оцінок проводиться аналіз факторів впливу та намічається формування нової структури коштів підприємства та джерел їх надходження.

І, нарешті, на четвертому етапі розробляється комплекс заходів для реалізації прийнятих рішень.

2.6. Особливістю господарської діяльності виробничого підприємства являється те, що вона нерозривно пов'язана з процесом природокористування (використання, відновлення, охорона природного середовища та її ресурсів). Необхідність врахування екологічного фактору на даний час не підлягає сумніву.

Разом з тим практика показує, що його врахування не тільки складне, але й проблематичне в силу відсутності

необхідної інформаційної бази. Дані дослідження для оцінки фінансового становища підприємства є складовою частиною НДР, що направлені на урахування екологічної складової у контексті фінансів. Нами, зокрема, запропоновано розглядати екологічну складову у двох аспектах: у складі засобів підприємства (основні: природоохоронного призначення; як складова оборотних, відвернені: дебіторська заборгованість по екологічних платежах) та фінансових джерел (власні - амортизаційний фонд на відновлення основних засобів природоохоронного призначення, спеціальні фонди у вигляді створеного на підприємстві природоохоронного фонду, резерви, які формуються у межах платежів за використання природних ресурсів та забруднення навколишнього середовища у рамках встановлених лімітів, цільове фінансування та цільові надходження на виконання природоохоронних заходів; позикові - у вигляді кредиторської заборгованості за екологічними платежами, диференційованої за видами заборгованості по платежах за використання природних ресурсів та забруднення природного середовища у рамках ліміту та понадліміту).

На даний час характерна відсутність накопиченої облікової та статистичної інформації за всіма цими складовими. Разом з тим, з 1994 року у формах бухгалтерської звітності передбачається офіційна публікація даних про платежі за використання природних ресурсів, за забруднення природного середовища, у тому числі понад лімітів. З накопиченням такої інформації у подальшому, не змінюючи алгоритму розрахунку оцінки фінансового становища підприємства, можливе коректування встановлених нами порогових значень коефіцієнтів ефективності використання власних коштів ($K_{c.c.} = 0,4$) та рентабельності ($K_p = 0,2$), які використовуються для оцінки ефективності діяльності як одного з напрямлень оцінки фінансового становища підприємства у цілому.

2.7. Розрахунки показників оцінки фінансового становища деяких промислових підприємств Сумської області показують, що окрема частина їх є нестійкими у фінансовому

І. М. В. Стефаніка
А. П. Савицький

відношенні (табл. 2) Значне збільшення короткострокових зобов'язань, що підвищують, зокрема, ефективність використання власних коштів, у цілому приводить до втрати фінансової стійкості та платоспроможності. Недостатня забезпеченість більшості підприємств власними коштами веде до втрати їх економічного потенціалу. Значний вплив на фінансове становище підприємства чинить також і невиправдане зростання виробничих запасів. Отже, має місце відвернення коштів з господарського обігу, що відбивається на випуску продукції. Використання ж короткострокової кредиторської заборгованості для можливостей розширення виробництва в багато разів збільшує ризик втрати платоспроможності. Це положення посилюється відсутністю довгострокових кредитів. Недостатній платоспроможності більшості підприємств сприяє і збільшення дебіторської заборгованості, що викликає відвернення власних коштів з господарського обігу.

Таким чином, можна зробити висновок, що кризове фінансове становище досліджених підприємств багато в чому визначається неправильним перерозподілом коштів, котрі знаходяться в їх розпорядженні.

3. ОСНОВНІ ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Невизначеність фінансових позицій підприємства призводить до відповідних диспропорцій у формуванні структури коштів підприємства, а також визначенні джерел фінансування. Значною мірою цьому сприяють інфляційні процеси, а також відсутність єдиної методології оцінки фінансового становища підприємства та розробки оптимальних рішень перерозподілу фінансових ресурсів.

2. Оцінка фінансового становища підприємства повинна спиратися на інформаційну базу, яка достатньою мірою відображає індивідуальні особливості фінансової структури підприємства та його стан на ринку.

3. Розроблена методика дає можливість не тільки оцінити фінансове становище промислового підприємства, але й виробити пропозиції з його поліпшення.

Показники фінансового становища деяких промислових підприємств
Сумської області, 1994 р.

Промислові підприємства	Показники									
	К м.	Ко.к	К л.	Ка.л	Ко.а	Кфр	Кс.с	К р.	К н.	Ку.п
Завод поршневих кілець, м. Лебедин	0,96	13,7	1,28	0,29	0,8	0,1	0,04	0,05	0,93	0,91
ВАТ "Червоний металіст", м. Конотоп	0,34	1,3	0,08	0,06	1,74	0,4	0,57	0,23	0,47	0,94
Машинобудівний завод, м. Лебедин	0,84	2,17	0,69	0,01	1,46	0,73	0,93	0,41	0,58	0,68
Завод хімреактивів, м. Шостка	0,64	1,88	0,55	0,05	2,4	0,34	0,43	0,13	0,58	0,71
Арматурний завод, м. Конотоп	0,66	1,77	0,45	0,36	0,82	0,11	0,12	0,09	0,51	0,74
Завод "Насосенергомап", м. Суми	0,52	2,26	0,6	0,3	1,5	0,9	1,09	0,48	0,61	0,74
Верстатобудівний завод, м. Глухів	0,75	4,2	0,01	0,00	0,36	0,03	0,01	0,04	0,81	1,0
Завод "Поліграфмап" м.Тростянець	1,1	2,7	1,03	0,85	1,82	0,66	1,0	0,31	0,5	0,62
ВО "Хімпром", м.Суми	0,35	1,2	0,43	0,04	2,2	0,39	0,91	0,17	0,33	0,63
ВО "Сейм", м.Путівль	0,93	1,8	0,51	0,33	0,78	0,30	0,55	0,34	0,40	0,71
Завод АТС, м.Ромни	0,41	1,2	0,18	0,06	1,6	0,35	0,83	0,18	0,29	0,74
АТ "Нафтопроммап", м.Охтирка	0,65	1,4	0,4	0,06	1,0	0,16	0,24	0,1	0,39	0,72
ВТП "Фурнітура", м.Лебедин	0,79	10,2	0,01	0,00	0,41	-	-	-	0,92	1,0
ВАТ "Буддеталь", м.Суми	0,23	1,1	0,3	0,00	1,9	-	-	-	0,36	0,73

4. Результати роботи можуть бути використані не тільки промисловим підприємством, але й іншими фінансовими інститутами при визначенні джерел фінансування, у тому числі і на природоохоронні заходи.

5. Необхідна подальша розробка та затвердження єдиної системи показників оцінки фінансового становища підприємства, яка б дала можливість організувати та вести контроль за розподілом фінансових потоків підприємств різних видів діяльності.

4. ПЕРЕЛІК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ

За результатами досліджень опубліковані наступні роботи:

1. Розробка системи еколого - економічних показників механізму регулювання лісокористування. // Матеріали республ. науково - практич. конф. "Механізм управління природокористуванням", Суми, 1993, с.172.

2. Податкове кредитування як один з важелів регулювання природоохоронної діяльності. // Матеріали конф. "Управління природокористуванням в регіоні", Суми, 1994, с. 51.

3. Особливості оцінки фінансового становища підприємства. // Вісник СумДУ, Сер. "Фінанси та кредит", №1, Суми, 1994, с.12-17. (у співавторстві).

4. Методичні підходи до виміру узагальнюючих показників фінансової діяльності. // Вісник СумДУ, Сер. "Фінанси та кредит", №2, Суми, 1994, с. 21-24. (у співавторстві).

5. Розробка системи показників оцінки фінансового становища підприємства. // Вісник СумДУ, Сер. "Фінанси та кредит", № 3, Суми, 1995, с. 10-15.

6. Методичні рекомендації з оцінки фінансового становища підприємства. // Вісник СумДУ, Сер. "Фінанси та кредит", № 3, Суми, 1995, с. 27-34. (у співавторстві).

АННОТАЦІЯ

Закоморная Н.И. - "Научно-практические основы оценки финансового положения предприятия". Диссертация является

рукопись. Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.04.01 - "Финансы предприятий", Сумский государственный университет. Сумы, 1996 г.

В работе определено понятие "финансовое положение предприятия", раскрыты содержание, предмет, цель и задачи оценки финансового положения предприятия. Обосновано влияние различных факторов и проведен факторный анализ структурных составляющих средств предприятия и их финансовых источников, сформирована система показателей, которая отображает реальное финансовое положение промышленных предприятий, определены пороговые значения показателей оценки финансового положения предприятия. С учетом экологической составляющей определена информационная база для оценки, а также приведена форма аналитического баланса. Разработаны методические рекомендации по оценке финансового положения предприятия, проведен комплекс экспериментальных расчетов на некоторых промышленных предприятиях, а также даны рекомендации по улучшению финансового положения и формированию финансовой стратегии промышленных предприятий.

Zakomornaya N. - "Scientific and practical bases of estimation of financial state of an enterprise". Dissertation is a manuscript. This is to be presented for the scientific degree of candidate of economic sciences in speciality 08. 04.01. "Finances of enterprises". Sumy State University. Sumy. 1996.

In this work a concept "financial state of an enterprise" is defined. The content, subject, aim and tasks of estimation of financial state of an enterprise are also exposed. Influence of different factors is substantiated; factor analysis of structural components of enterprises means and their financial resources is made; the system of indicators, which reflects a real financial state of industrial enterprises is formed; standards of indicators for estimation of financial state of an enterprise are defined. Informational basis for estimation accounting ecological component

is defined. The form of analytic balance also provided. Methodical recommendations for estimation of financial state of an enterprise are worked out. A combination of experimental calculations for some industrial enterprises is fulfilled. Recommendations on improvement of financial state and forming of financial strategy of industrial enterprises are also given.

Підписано до друку 29.01.96. Формат 60x34 1/16

Замовл. № 35. Безкоштовно. Тираж 100 прим.

"Різоцентр" СумДУ, 244007, Суми, вул. Римського-Корсакова, 2

789.888A

452598

AB 33937

AB 33.937

is defined. The form of analytic recommendations for estimation are worked out. A combination of some industrial enterprises is fulfilled. Recommendations on improvement of financial state and forming of financial strategy of industrial enterprises are also given.

[Handwritten signature]